Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Toezicht Drinkwatertarieven

Beoordeling tarieven 2012

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Toezicht Drinkwatertarieven

Beoordeling tarieven 2012

Datum 21 augustus 2013

Colofon

Uitgegeven door	Inspectie Leefomgeving en Transport ILT/ Water, Bodem en Bouwen Graadt van Roggenweg 500, Utrecht Postbus 16191, 2500 BD Den Haag 088 489 00 00 @inspectieLenT
Projectnummer	8000000024

Inhoud

Samenvatting

Met de inwerkingtreding van de Drinkwaterwet in 2011 zijn de wettelijke eisen aan de totstandkoming van de drinkwatertarieven van kracht geworden.
De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is de instantie die belast is met het toezicht op de tarieven. Voor het uitvoeren van deze nieuwe toezichtstaak vraagt de ILT advies aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Een volledige beoordeling op grond van de nieuwe Drinkwaterwet kan niet eerder dan bij de tarieven van 2014 worden uitgevoerd. Er is sprake van een overgangsperiode. In deze periode doen de ILT, ACM en de drinkwaterbedrijven ervaring op met hun nieuwe taken en verantwoordelijkheden. De vormgeving van de samenwerking tussen ACM en de ILT krijgt daarbij aandacht.

ACM heeft een advies opgesteld over de drinkwatertarieven van 2012 op basis van informatie uit de openbare jaarverslagen en de stukken die de drinkwaterbedrijven hebben aangeleverd.

De ILT heeft de conclusies van ACM overgenomen en stelt vast dat geen van de drinkwaterbedrijven met de beschikbare stukken voldoende inzicht geeft in de wijze waarop het tarief tot stand is gekomen. Vooral de ramingen van de kosten en omzet van de drinkwateractiviteiten zijn onvoldoende inzichtelijk gebleven. Twee bedrijven opereren niet kostendekkend (de begrote omzet is hoger dan de begrote kosten), één bedrijf heeft te hoge vermogenskosten begroot en één bedrijf heeft niet alle activa gewaardeerd tegen historische kostprijs. De overige drinkwaterbedrijven voldoen op deze punten wel. Alle bedrijven hebben de afschrijvingskosten berekend volgens algemeen aanvaardbare bedrijfseconomische principes en blijven met de begrote kosten voor drinkwateractiviteiten in het buitenland onder de 1% van de geraamde omzet.

De ILT heeft alle drinkwaterbedrijven een schriftelijke waarschuwing gegeven en daarbij het bedrijfsspecifieke ACM-advies meegestuurd.

1 Inleiding

In de Drinkwaterwet, die per 1 juli 2011 in werking is getreden, zijn bepalingen opgenomen over de totstandkoming van de drinkwatertarieven.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is de instantie die belast is met het toezicht op de tarieven. Voor het uitvoeren van deze nieuwe toezichtstaak vraagt de ILT advies aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Het toezicht op de drinkwatertarieven bevindt zich tot 2014 nog in een overgangssituatie. In deze periode doen de ILT, ACM en drinkwaterbedrijven ervaring op.

Deze rapportage doet verslag van het toezicht op de drinkwatertarieven van 2012. Hoofdstuk 2 gaat in op het wettelijk kader voor het toezicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de gevolgde werkwijze. Daarna komen de resultaten aan bod in Hoofdstuk 4.

2 Wettelijke kader

2.1 Toetskader voor 2012

De ILT voert het toezicht op de drinkwatertarieven uit op basis van de wettelijke bepalingen. Deze zijn opgenomen in Bijlage A en betreffen paragraaf 3 van de Drinkwaterwet (artikel 10 t/m 13), paragraaf 2.1 van het Drinkwaterbesluit (artikel 6 t/m 10) en artikel 5 t/m 7 van de Drinkwaterregeling.

In de overgangsperiode kan de ILT de tarieven van 2012 nog niet op alle onderdelen beoordelen. Het gaat hierbij om:

- compensatie in de tariefstelling bij overschrijding van de maximaal toegestane vermogenskosten (Drinkwaterwet artikel 12, derde lid). De eerste beoordeling hiervan kan pas plaatsvinden nadat het bedrijfsverslag 2012 beschikbaar is (eind 2013). Bij overschrijding hebben drinkwaterbedrijven de wettelijke verplichting om deze te compenseren in de tarieven van 2014.
- het betrekken van de resultaten van de prestatievergelijking bij de raming van de kosten (Drinkwaterbesluit artikel 9, tweede lid onder b). De prestatievergelijking is pas op 31 december 2013 beschikbaar.

Deze rapportage beperkt zich tot de totstandkoming van de tarieven. De volgende aspecten zijn daarom buiten beschouwing gelaten:

- het aandeel eigen vermogen (Drinkwaterbesluit artikel 7);
- de publicatie van de tarieven (Drinkwaterbesluit artikel 10).

2.2 Toezicht: verantwoordelijkheid van de ILT en ACM

De ILT is belast met het toezicht op de naleving van de Drinkwaterwet. De ILT vraagt (volgens Artikel 7, tweede lid van de Drinkwaterregeling) bij de uitoefening van het toezicht op artikel 12, derde lid, van de Drinkwaterwet en paragraaf 2.1 van het Drinkwaterbesluit advies aan ACM. De ILT gebruikt het advies van ACM bij de vorming van haar oordeel.

2.3 Handhaving: verantwoordelijkheid van de ILT en de minister

De ILT bewaakt en stimuleert naleving van de Drinkwaterwet. Daarnaast kan de minister een aanwijzing geven tot wijziging van het tarief als dat niet op de juiste wijze tot stand is gekomen (artikel 13, tweede lid van de Drinkwaterwet).

3 Aanpak 2012

3.1 Informatieverstrekking door de drinkwaterbedrijven

De ILT heeft de drinkwaterbedrijven gevraagd zelf inzichtelijk te maken hoe ze aan de regelgeving voldoen en de informatie zodanig aan te leveren dat de tariefberekening een logische opbouw kent met zichtbare en navolgbare verwijzingen naar relevante brondocumenten en gemaakte keuzes en motiveringen. Hiertoe zijn 'Inrichtingseisen op te leveren informatie' opgesteld (Bijlage B).

De drinkwaterbedrijven hebben voor de beoordeling van de tariefstelling 2012 begin juli 2012 een 'Rapportage Tariefsopbouw 2012' verstrekt. Uit een eerste beoordeling bleek dat de verstrekte informatie ontoereikend was. Een aangepaste 'Rapportage Tariefsopbouw 2012' werd in oktober 2012 aangeleverd.

Drinkwaterbedrijven kregen vervolgens de kans de feiten in het concept ACM-advies te verifiëren. Dit is voor enkele bedrijven aanleiding geweest aanvullende informatie aan te leveren.

3.2 Advies ACM

De ILT heeft het verzoek aan ACM om advies uit te brengen over de drinkwatertarieven van 2012 beperkt tot Drinkwaterbesluit artikel 8 en 9 (Bijlage C). De reden hiervoor is in hoofdstuk 2 toegelicht.

Aan de hand van informatie uit de openbare jaarverslagen en de stukken die de drinkwaterbedrijven hebben aangeleverd, heeft ACM op 5 augustus 2013 tien adviesrapportages over de drinkwaterbedrijven (Bijlage D) opgeleverd.
Op de inhoud van de adviezen wordt ingegaan in Hoofdstuk 4.

3.3 Oordeel ILT

Bij het vormen van een oordeel over de drinkwatertarieven heeft de ILT gebruikgemaakt van het advies van ACM. ACM heeft per drinkwaterbedrijf afzonderlijk geadviseerd in hoeverre de drinkwatertarieven in overeenstemming zijn met de wettelijke eisen. De ILT heeft de conclusies van ACM overgenomen. Vervolgens is per bedrijf de gepaste interventie bepaald.

De ILT informeert alle drinkwaterbedrijven schriftelijk over het advies van ACM, het oordeel van de ILT en de opgelegde interventie.

3.4 Evaluatie aanpak 2012

Het toezicht op de drinkwatertarieven van 2012 is in deze overgangsperiode een leerproces. Daarbij zijn alle partijen op zoek zijn naar hun rol en verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de nieuwe Drinkwaterwet.

De ILT en ACM evalueren de gekozen aanpak en gebruiken de ervaringen om het toezicht op de drinkwatertarieven in het vervolg efficiënter en effectiever te laten verlopen.

4 Resultaten

4.1 Naleving bij de drinkwaterbedrijven

De tien afzonderlijke adviesrapportages van ACM over de drinkwaterbedrijven, zijn terug te vinden in Bijlage D. De belangrijkste conclusies hieruit staan in onderstaande Tabel 1.

Tabel 1

	Waterbedrijf Groningen	Waterleidingmaatschappij Drenthe	Vitens	PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	Waternet	Dunea	Oasen	Evides	Brabant Water	Waterleiding Maatschappij Limburg
De wijze waarop kosten in het tarief zijn verwerkt is inzichtelijk.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De geraamde activa, kosten en omzet hebben uitsluitend betrekking op de drinkwateractiviteiten.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
De omzetraming is gebaseerd op de gerealiseerde omzet in het voorafgaande kalenderjaar.	√	√	?	?	?	?	√	√	√	√
De gerealiseerde kostenefficiëntie is betrokken in de kostenraming.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
De tarieven zijn op totaal niveau kostendekkend.	√	√	√	√	X	X	√	√	√	√
De begrote vermogenskostenvoet in 2012 is niet hoger dan de door de minister vastgestelde maximale vermogenskostenvoet.	√	√	√	√	X	√	√	√	√	√
De afschrijvingskosten zijn berekend volgens algemeen aanvaardbare bedrijfseconomische principes.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
De activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs.	√	√	X	√	√	√	√	√	√	√
De begrote kosten voor drinkwateractiviteiten in het buitenland bedragen niet meer dan 1% van de geraamde omzet.	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

√ Drinkwaterbedrijf voldoet aan wettelijke eisen

X Drinkwaterbedrijf voldoet niet aan wettelijke eisen

? Of het drinkwaterbedrijf voldoet aan wettelijke eisen kan niet worden vastgesteld.

Op basis van de adviezen van ACM stelt de ILT vast dat geen van de drinkwaterbedrijven met de beschikbare stukken voldoende inzicht geeft in de wijze waarop het tarief van 2012 tot stand is gekomen. ACM heeft niet voor alle wettelijke bepalingen kunnen beoordelen of de tarieven aan de eisen voldoen. Vooral de ramingen van de kosten en de omzet van de drinkwateractiviteiten zijn onvoldoende inzichtelijk. Hiermee is overigens niet gezegd dat de drinkwaterbedrijven de tarieven voor 2012 onjuist hebben vastgesteld.

De informatie was wel toereikend om te kunnen vaststellen dat de tarieven bij Waternet en Dunea op totaalniveau niet kostendekkend zijn (de begrote omzet is hoger dan de begrote kosten). Daarnaast blijkt uit het advies van ACM dat van Waternet (gegeven de gesignaleerde onevenwichtigheid in kosten en opbrengsten)

de begrote vermogenskosten in 2012 niet voldoen aan de door de minister vastgestelde maximale vermogenskostenvoet. Vitens heeft volgens ACM niet alle activa gewaardeerd tegen historische kostprijs. De overige zeven drinkwaterbedrijven voldoen op deze punten wel aan de wettelijke eisen. Alle bedrijven hebben de afschrijvingskosten berekend volgens algemeen aanvaardbare bedrijfseconomische principes en blijven met de begrote kosten voor drinkwateractiviteiten in het buitenland onder de 1% van de geraamde omzet.

4.2 Interventies

De ILT heeft in eerste instantie, gezien het nieuwe regelgeving betreft, gekozen voor een preventieve aanpak. Op het moment dat de door drinkwaterbedrijven in juli 2012 aangeleverde informatie ontoereikend bleek, heeft de ILT in een gesprek met de sector nadere toelichting gegeven over de nieuwe rollen en taken en uitgelegd welke informatie vereist is voor een beoordeling van de totstandkoming van de drinkwatertarieven.

De aangepaste 'Rapportage Tariefsopbouw 2012' die de drinkwaterbedrijven in oktober 2012 hebben aangeleverd en de extra informatie naar aanleiding van de feitenverificatie blijken echter nog steeds ontoereikend om een volledige beoordeling te kunnen uitvoeren. Daarnaast komt uit het advies van ACM naar voren dat sommige drinkwaterbedrijven één of enkele bepalingen niet naleven.

Alle drinkwaterbedrijven hebben nu wegens onvoldoende naleving een waarschuwing gekregen.

Dit is een uitgave van de

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag
088 489 00 00

www.ilent.nl

@inspectieLenT

Augustus 2013